

Lettosiemenkotilo

Kalkkärrgrynsnäcka
Vertigo geyeri

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

Ahvenanmaalla rauhoitettu (AFS 88/2023)

EU:n lajikoodi: 1013

Luontodirektiivin laji (liite II)

BOR suojelutaso suotuisa, tuntematon

ALP suojelutaso ei tiedossa

Luonnehdinta

Lettosiemenkotilo pieni maalla elävä nilviäislaji. Kuoren korkeus on 1,8–2 mm ja leveys 1,1 mm. Kuori on vaalean punaruskea, munanmuotoinen ja lievästi kartiomainen. Sen kiiltävässä pinnassa on hentoja, melko säännöllisiä pystyurteita. Kuori kiertyy kuoren suuaukolta katsottuna oikealle, kierteitä on täysikasvuisella aikuisella viisi. Kierteiden väliset saumat ovat syvät ja kierteet ovat pullistuneet. Kuoren suulla on neljä tappimaista tai nystymäistä hammasta, erittäin harvoin hampaita on tätä vähemmän. Lajin tunnistaminen ja erottaminen yleisemmistä ja runsaslukuisista muista siemenkotilolajeista vaatii asiantuntemusta.

Lettosiemenkotilo syö oletettavasti mikroskooppisen pieniä leviä, sienirihmastoja ynnä muuta eloperäistä ainesta. Muuten lajin biologiasta ja elintavoista tiedetään hyvin vähän.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lettosiemenkotilo elää etelässä kosteiden, rehevien lehtojen, rantaniittyjen ja puronvarsien karikkeessa, sammalikoissa ja ruohostoissa. Pohjois-Suomen tunnetut esiintymät ovat erilaisilla lettosioilla. Lettosiemenkotilo suosii kalkkipitoisia alueita, joissa maaperän pH:n tulisi olla yli 6,5. Lettosiemenkotilo on harvinainen koko levinneisyysalueellaan. Suomessa sen levinneisyys on kaksijakoinen. Esiintymiä tunnetaan reilu 30. Lajia on löydetty useilta paikoilta Lapista ja Kuusamosta, toisaalta Etelä-Suomessa Ahvenanmaalta, Hämeestä ja muutamasta paikasta Lounais-Suomessa. Havaintoja on myös 1870-luvulla Paltamosta ja Kiimingistä, mutta paikoilta ei ole uudempia löytöjä

Nykytila ja uhkatekijät

Lettosiemenkotilo on hyvin harvalukuinen laji Suomessa. Lettosiemenkotilosta on melko vähän havaintoja, eikä niiden perusteella voida juurikaan tehdä päätelmiä lajin kannan muutoksista tai suojelutasosta. Yleisesti ottaen elinympäristössä tapahtuvat muutokset, esimerkiksi soiden kuivatus ojittamalla tai varjostavan puuston poisto muissa lajin elinympäristöissä ovat lajille vahingollisia.

Hoitosuositukset

Lettosiemenkotilon elinympäristöt, ja erityisesti niiden kosteusolot, tulee säilyttää ennallaan. Jo ojitetuista lettoista tulisi ennallistaa. Lajin biologiaa ja elintapoja tulee selvittää, jotta voitaisiin arvioida paremmin lajin mahdollisesti tarvitsemia elinympäristön suojelu- tai hoitotoimia. Etenkin etelän jäljellä olevia lettosioita ja kalkkialueiden reheviä lehtoja, rantaniittyjä ja puronvarsia tulisi kartoittaa mahdollisten uusien esiintymien löytämiseksi.

Lähteet

- Koivunen, A., Malinen P., Ormio, H., Terhivuo, J. & Valovirta, I. 2014. Suomen kotilot ja etanat. Opas maanilviäisten maailmaan. Hyönteistarkvike TIBIALE Oy. 376 s.
- Valovirta, I. 2003. The habitat and status of *Vertigo angustior*, *V. genesii*, and *V. geyeri* in Finland and nearby Russian Karelia (Gastropoda, Pulmonata: Vertiginidae). Teoksessa: Speight, M. C. D., Moorkens, E. A. & Falkner, G. (toim.). 2003. Proceedings of the Workshop on Conservation Biology of European *Vertigo* species. Heldia Münchner Malakologische Mitteilungen. Band 5 Sonderheft 7. 183 s. 85–94.
- Ympäristöhallinto 2019. Suomen raportti EU:lle luontodirektiivin toimeenpanosta lajeittain ja luontotyypeittäin 2013–2018. www.ymparisto.fi/Luontodirektiivinlajiraportit.
- Kempainen, E. 2020. Putkilokasvit ilmaston muuttuessa. Liite 1 teoksessa: Pöyry, J. & Aapala, K. (toim.). Lajit ja luontotyypit muuttuvassa ilmastossa. S. 140–200. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2/2020.

Kuva: Pekka Malinen, Luomus, CC-BY-SA-4.0